

Peeter Tulviste: president peab olema vaimsel ja kõlbeliselt nõudlik

koalitsioonis, mitte kogu aeg opositsioonis.

Viis aastat tagasi ütlesid presidendikampaania ajal, et inimestele peaks sõna otseses mõttes õpetama vabas ühiskonnas elamist, et vajame "kapitalismi kooli". Kas oleme vahepeal selles "koolis" edasi jõudnud?

Oleme ikka. Aga õppimist poleks pidanud tingimata alustama vees ulpides, esimesed tunnid oleks pidanud andma/võtma kuival maal. Turumajandust oleme siiani omandanud paremini kui demokraatiat ja kodanikuühiskonna kõlblust – ilmselt sellepärast, et esimest oskamata oleksime sootuks upunud.

Nüüd on jalad põhjas, majandus edeneb kiiresti, tööpuudust pole enam ollagi. On paras aeg võtta pihku katekismus ja mõelda näiteks oma kogemuse peale kümnest käsust kinnipidamisest. Ühiskond, kus igavestest asjadest

Mis ülbusesse puutub, siis olen tähele pannud, et mõnikord aitab selle vastu naljaviskamine. Jääb teine nõutuks ja hakkab päris mõistlikku juttu rääkima.

Ühe mulluse küsitluse põhjal nõustus 48% eesti vatajaist väidetega, et nõukogude ajal oli elu turvalisem, materiaalne heaolu suurem, inimesed üksteise vastu hoolivamad ja ausamad. Kas muutused mõtlemises toimuvad paratamatult nii aeglaselt?

Kahjuks küll. Osalt on see protsess iseenda vananemise vastu. Kui mina noor olin, siis!

Teiseks: oma staatuse langemise vastu ühiskonnas. Kui ma olin nõukogude ajal kingapoes müüja ja otsustasin, missuguste kingadega keegi ringi kõnib (märkus tänapäeva noortele: nõukogude ajal oli süsteemi omapärast tulenevalt jalgu alati rohkem kui korralikke kingi), ja äkki on kõik kohad kingi täis ja minult tahetakse pea-aegu et seda, et ma ostjale kingi jalga prooviksin, siis võib ikka marru ajada küll.

Kolmandaks: tööd, mida ma eluaeg teinud olen, pole enam vaja, sest selle teevad masinad, või pole selle vilja võimalik müüa. IT-poiss aga teenib hiigelpalka, sest tema tööd jällegi on vaja. Ja nii edasi.

Murrang on olnud suur, mitte igauks pole kohanenud. Protestist räägitaksegi siis selliseid lollusi. Ka ajupesu oli võimas. Materiaalne heaolu suurem?! Nõukogude aja lõpul oleks pidanud lukustama ja muutumatul kujul tükki täiega säilitama ühe toidupoe, ühe kingapoe ja ühe raamatupoe. Või terve Tallinna Kaubamaja. Oleks neil vastajail praegu tore seal seda väidetavat materiaalselt heaolu imetleda ja las-telegi näidata. Inimesed ausamad? Kui igas väikeses asutuses oli nuhk, kes käis salaja teiste peale koputamas? Tõesti liigutav. Ja nii edasi.

Oled mitmes mõtteavalduses toonitanud, et Eesti ühiskond vajaks suuremat vaimset nõudlikkust. Kuidas seda saavutada?

Nii nagu president Meri seda tegi. Inimestel oli temaga vesteldes – aga ta vestles nendega igal pool ja väga paljudest asjadest – häbi rääkida lamedusi. Inimene pingutas neid 16 miljardit ajurakku, mis igaühel meist on, et sõnastada võimalikult täpselt oma seisukoha või kogemust. Inimesed jutustavad neist vestlustest Meriga siamaani teistele.

On palju muid teid vaimse nõudlikkuse kasvatamiseks. Näiteks tuleb põlgusega suhtuda lolluse levitamisse meedias ja inimestesse, kes sellega tegelevad. "Mis su nimi on?" – "Jüri." – "Fantastiline!" Püha müristus!

Milliste ühiskonnaelu kesksete probleemide üle peaksime tänapäeva Eestis eeskätt arutlema, ehk isegi kokku leppima?

Korruptsioon. Riigiasjade ajamise kõrvalt ostmine ja müümine, valetamine ja varastamine. Lepiksime kokku, et vähemalt ei vali neid inimesi enam tulevastel valimistel.

Haridus. See vaidlus käib õnneks juba ammu, ainult otsustatud on vähe.

Meie venelased. Me pole nendega veel rääkima hakanudki. Need on vaid mõned näited.

Presidendi õigused ja koostused on määratud põhiseadusega. Millised on presidendi kui isiksuse võimalused Eesti elu mõjutada? Enn Soosaar on nimetanud presidendi moraalseks arbiitriks või mentoriks. On see nii?

President saab sekkuda ja peab sekkuma, kui mõni sündmus riigis inimesi tõsiselt puudutab või häirib. Ta ei tohi sekkuda päevapoliitikasse, aga peab sekkuma eriti oluliste päeva-probleemide arutamisse. Just president on see, kes saab oma autoriteedi ja sõnaga keskendada kogu ühiskonna tähelepanu eriti valusatele küsimustele. Ta peab presidendina olema nõudlik vaimsel, aga ka kõlbeliselt. Jutt, et president olgu salliv, on õige, aga lolluse ja sahkerdamise korral peab ta, vastupidi, just sallimatu olema.

Küsitlenud Andres Ammas

Miks ma astusin Isamaaliitu?

Olen Isamaaliidu moodustamisest saadik jälginud liidu tegevust, toetanud tema avaldusi ja põhimõtteid, valinud ainult liidu poolt ülesseatud kandidaate. Ei ole varem ühessegi poliitilisse ühendusse kuulunud, isegi mitte noorsoo-organisatsioonidesse. Seda enam aga kuulunud ühiskondlikesse ühendustesse.

Praegu pensionärina laulan Eesti Meestelaulu Seltsi Tallinna Meeskooris, olen Eesti Genealoogia Seltsi aseesimees, seltsi lehe "Põlvnemislugu" toimetaja ja korteriühistu juhatuse esimees. Leian, et kolmas sektor ei ole veel suutnud riigi elu korraldamisel palju kaasa rääkida, loodan seda teha algaja poliitikuna.

ANTS ROOMETS

Võidukad Guljavinid "Rooside sõjas"

Isamaaliidu Ida-Virumaa piirkonna esimees, Toila gümnaasiumi direktor Joel Guljavin võitis koos perega saates „Rooside sõda“ reisi Egiptusesse.

Meeskonda kuulusid veel pere pesamuna, Vinni-Pajusti gümnaasiumi abiturient Meelimeri, vanem tütar Triin, kes lõpetab Tallinna tehnikakoolis ärijuhtimise eriala ning Triinu poiss-sõber Indrek.

Joel tunnistas, et peamine, miks ta ootamatult väljakute vastu võttis, oli võimalus mõlema tütreaga koos midagi ette võtta.

Joel naerab, et teoreetiliselt peaksidki poliitikud olema "Rooside sõja" taolises saates üliedukad. "Seal on selline koht, kus tuleb ära arvata, mida rahvas arvab. See ongi ju poliitiku peamine ülesanne – teada, mida rahvas arvab."

TEET KORSTEN

Lühendatult ajalehest „Põhjarannik“

Kuidas tunnend ennast Riigikogu liikmena? Mis on selles töös rõõmu, mis pettumust valmistanud?

Vanad olijad ütlesid, et Riigikogu tööga harjumine võtab aega oma kaks ja pool aastat. Nii ongi. Siis tead, kuidas ratted ringi käivad.

Rõõmu teeb, et selles töös pead paratamatult kaasa mõtlema ja osalema kõikisugu probleemide selgeksvaldamisel, millest muus elus puutuks kokku vaid vähestega. See on huvitav. Ühtlasi on see hea ettevalmistus presidendina töötamiseks – neil, kes seda viie aasta eest ütlesid, oli õigus. Töökorraldus on Riigikogus suurtes joontes nagu teistegi maade parlamentides, mida on võimalus olnud jälgida. Enamik nar-

rusi, mis inimest selle juures ärritavad, on kõikides parlamentlikes riikides ühed ja samad. Lihtsalt seal, kus parlament vanem on, ei tee inimesed sellest enam probleemi, näiteks sellest, et saal mõnikord tühi on.

Siiski, rumal on see, et meie rkl (armastan kasutada seda sõjajärelset lühendit) on ühtlasi iseenda sekretär, asjaajaja jms – nii kõrge palga juures! See on selge raiskamine. Veel: mitte üheski varasemas ametis pole ma olnud nii vähe oma aja peremees kui Riigikogus.

Vastuvõetud seadustest on kõige enam rõõmu olnud vanema-palgast. Samuti NATOsse ning ELi jõudmisest. Muidugi oleksin heameelega mõnda aega ka

inimene olemisest mõeldakse üksnes matustel, ei kõlba kuhugi.

Ühiskonna sanitari rolli võtnud Peeter Oja väidab, et valitsev üldine hoolimatus ja ülbus on ületanud igasugused piirid. Kas oled sellega nõus?

Olen ja ei ole. Näen ka vastupidist. Näen tegutsemas inimesi, kes kui näevad viga laita, siis lähevad ja aitavad. (Kas või nii nagu Peeter Oja!) Suur osa meie kodanikuühendustest ei ole loodud mitte riigilt või fondidelt raha väljapressimiseks, vaid nimelt inimeste eest hoolitsemiseks, nende aitamiseks, kusjuures tihti võetakse raha selleks oma taskust. Mütsi ma ha nende inimeste ees!

kätte saada on nad läbi kitsuse kõogiakna välja tirida.

See ei olnudki nii lihtne. Taaber meenutab, et poiss püsis mõned hetked liikumatult ning ei reageerinud kutsele end aknast välja upitada. Lapsed ei nõustunud oma armastatud koerteta põlevast korterist lahkuma. „Lapsi tuli meelitada, kaupleja tunne tuli peale,“ ütles Taaber.

Kui lapsed olid väljas, helistas Taaber päästeametisse. Väljakutse registreeriti kell 12.08. Kaks koera jäid põlevasse korterisse.

Kui tuletõrjajad kohale jõudsid, oli neljatoaline korter täiesti suitsu mattunud. Taaber meenutab, et pärast laste väljaaitamist lendas maja tagaküljel aken pauguga eest

ning taeva poole tõusis vägev suitsusamm.

Päästetud laste isa tänas Taagot, sõnades, et mees päästis mitte ainult laste, vaid ka vanemate elu.

ARVED BREIDAKS

Lühendatult Vürumaa Teatajast

Isamaaliitlane, Võru vallavolikogu liige Taago Taaber

Mehine tegu

Parksepa elav Taago Taaber (23) juhtus laupäeval oma kortermajast väljuma just sel hetkel, kui vastasmaja esimese korruse korteris kümneaastane tüdruk ja tema kuueaastane väikevend pealetungivate leekide ja hingematva suitsu eest kööki taganesid. Kui Taago oleks majast väljumisega mõned minutid viivitanud, poleks lapsi ilmselt enam elavate kirjas.

„Kui tuletõrje kohale jõudis, poleks enam midagi teha olnud,“ nentis Taago Taaber toiminut meenutades.

Oli suur juhus, et õige mees sattus olema õigel ajal õiges

kohas. Tänu talle pääsesid kaks last viimasel hetkel suitsu mattunud, leekides korteri köögiaknast välja ning võivad 22. aprilli nüüd oma teiseks sünnipäevaks pidada.

Taago Taaber asutas laupäeva ennelõunal linna sõitma. Majast väljudes nägi ta, et vastasmaja esimese korruse akna kardinad põlevad. Mees jooksis maja ette, et uksest siseneda, kuid enne märkas ta köögiaknal poissi. „Poiss oli šokis. Ta oli vastu akent klammerdunud,“ ütles Taaber. Mees mõistis, et ilmselt on lapsed üksi, korteri välisukse lukus ning ainus võimalus lapsed elusalt